

Globalisering vraagt om ondernemerschap

De globalisering heeft verstrekkende gevolgen voor de land- en tuinbouw. Nieuwe spelregels – van de EU en van de WTO – zijn hier van groot belang.

Geschreven door Ruud Galle

Onlangs organiseerde de NCR een symposium met als titel: ‘Nederland in een globaliserende wereld, met bijzondere aandacht voor WTO-regelgeving.’ Dit symposium vond plaats bij DMV International te Veghel, een divisie van zuivelcoöperatie Campina.

Carlo Trojan

NEDERLAND IN EEN GLOBALISERENDE WERELD: DE ROL VAN DE WTO

Mr. Carlo Trojan, voorheen actief als secretaris-generaal van de Europese Commissie en vervolgens als permanent vertegenwoordiger van de Europese Unie bij de WTO, benadrukte dat de Europese markt zich ontwikkelt tot een globale markt. De World Trade Organisation, een organisatie met 151 lidstaten, welke liberalisatie van de markten tot doel heeft, heeft zeker ook oog voor de problemen zoals die in deze wereld bestaan rondom energieverbruik, milieuvcontreiniging, armoedebestrijding en sociale ontwikkeling. Er bestaat een spanningsveld tussen enerzijds marktliberalisatie en anderzijds deze duurzaamheidsproblematiek. De primaire verantwoordelijkheid van de WTO is echter een economische liberalisatie.

“Liberalisatie biedt óók kansen voor ondernemers”

HANDELSSTROMEN

Door de vele recente toetredingen heeft de Europese Unie op dit moment 27 lidstaten. De snelle groei, in samenhang met toenemende globale goederenstromen, heeft grote gevolgen. Beslissingen aan de andere kant van de wereld hebben hier direct invloed, zie de ontwikkelingen rondom biobrandstof. Dit jaar zal een kwart van de Amerikaanse maïsproductie gebruikt worden voor ethanolproductie. Dit heeft grote consequenties voor de Nederlandse prijzen van voedergranen en dus ook voor de vleesprijzen. Nederland heeft weliswaar een grote voorsprong door de kracht van de coöperatieve organisaties en het kennisniveau, maar het buitenland rukt op. Het is goed om te realiseren dat globalisering niet alleen een vergroting van de export kan betekenen.

De binnenkomende goederenstromen moet men niet onderschatten. De tijd dat hier met regelgeving van protectionistische aard nog wat aan gedaan kan worden is voorbij. De EU verbiedt dit, maar ook het WTO-beleid is er juist op gericht barrières voor een vrij verkeer te voorkomen. Weliswaar zijn uitzonderingen op dat vrije verkeer toegestaan ter bescherming van gezondheid en milieu, maar discriminatie van bepaalde goederenstromen mag het doel niet zijn.

Meent een concurrent dat dit wel het geval is, dan kan een dergelijke kwestie worden onderworpen aan WTO-rechtspraak. Inmiddels heeft de WTO er daadwerkelijk in voorzien dat kwantitatieve en kwalitatieve restricties en ook importhetfingen zijn afgeschaft of substantieel zijn verminderd. De landbouw neemt in dit globaliseringproces een bijzondere positie in. De productie van land- en tuinbouwproducten is nauw verweven met de soms gewenste zelfvoorziening, de milieuproblematiek, en de gezondheidproblematiek. De specifieke regelgeving hierover, ook van de WTO, biedt voor de ondernemers nieuwe kansen, mits men er maar tijdig op inspeelt. Dit kan door de voorsprong in kennis te behouden.

André Kleinmeulman

KWALITEITSBELEID IN RELATIE EN GLOBALISERING

Drs. André Kleinmeulman, inspecteur-generaal van de Voedsel en Warenautoriteit (VWA), vroeg aandacht voor de gevolgen van de globalisering voor food safety, food quality, en food

security. De Europese Unie probeert tegemoet te komen aan de eisen van consument. De consument wil gezonde, veilige, en duurzame voeding. Hoewel de EU exporteur blijft, is er ook sprake van steeds meer import. Ook die import dient uiteraard te worden onderworpen aan dezelfde controle. Nemen die goederenstromen toe, zoals vanuit China, dan komt de rol van een autoriteit als de VWA in een nieuw perspectief te staan. Maar zelfs binnen Europa is men nog niet uitgepraat over de harmonisatie van de regelingen zoals die binnen de verschillende lidstaten bestaan. Dit is ook niet verwonderlijk door het grote aantal recente toetredingen. Terwijl de wereld één speelveld is geworden, hebben we binnen de Europese Unie de zaak nog niet op orde. Daar waar het gaat om de monitoring van voedingsmiddelen heeft Nederland een voorbeeldrol. Wij hebben de neiging te werken met zelfcontrole, gedragscodes en steekproefsgewijze controle door de overheid. Hierdoor moet er over en weer vertrouwen ontstaan zodat van een werkelijk overheidsoptreden alleen sprake hoeft te zijn indien een ondernemer – dit kan zijn een fabrikant, een importeur of exporteur – zich niet wenst aan te sluiten bij algemeen gebruikelijk gedrag. Om deze reden betreurt Kleinmeulman dat het nationale Keten Kwaliteit Melksysteem (KKM) door de Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa) is verboden. Hier betrof het een regeling door de branche zelf, waardoor de overheid een terughoudende opstelling kon kiezen. Door alleen te kijken naar het mededingingsaspect en onvoldoende naar dit voorbeeld van maatschappelijk verantwoord ondernemen, werd dit project onmogelijk gemaakt.

“In monitoring van voedingsmiddelen heeft Nederland een voorbeeldrol”

Kleinmeulman benadrukt dat er zeker nog geen eind is gekomen aan de ontwikkelingen. Meer wetgeving is te verwachten bijvoorbeeld op het gebied van dierenwelzijn en de bestrijding van obesitas. Op al die ontwikkelingen wordt door Nederlandse land- en tuinbouw adequaat ingespeeld. Nieuwe producten worden ontwikkeld en gezondheidclaims worden daarbij naar voren gebracht. Uiteindelijk is de ondernemer die kiest voor maatschappelijk verantwoord produceren het beste af, aldus Kleinmeulman. Het gaat er niet om de nieuwe regelgeving te omzeilen, het gaat erom te produceren in overeenstemming met die nieuwe regelgeving. De consument is de baas en de consument wenst een integere boer, een integere fabrikant, en een integere retailer die aandacht hebben voor gezondheid en milieu.

Tiny Sanders

NIEUWE STANDAARD IN ZUIVEL

Drs. Tiny Sanders, voorzitter van de hoofddirectie van Campina, zette uiteen hoe Campina rekening houdt met de gevolgen van zowel globalisering, als de vraag om meer aandacht voor duurzaamheid.

Campina wil een ondernemende coöperatie zijn. Daartoe wordt expertise in de gehele zuivelketen van wezenlijk belang geacht. Sanders benadrukt dat bij een gewenste internationale groei, ook met consumentenproducten in Azië en het Midden-Oosten, de toenemende globalisering een voordeel is. Dit voordeel kan alleen worden benut door kennis te hebben van en vervolgens ook in te spelen op de ontwikkelingen in de internationale zuivelmarkt. Zo spelen bijvoorbeeld een laag rauwe melkaanbod in de Verenigde Staten, droogte in Nieuw-Zeeland en Australië en de vraag naar biobrandstoffen een rol. Doen dergelijke omstandigheden zich voor, tegelijkertijd met een groeiende consumentenvraag in Azië, dan moet dit uiteraard leiden tot een stijging van de melkprijs. Inspelen op deze nieuwe globale marktomstandigheden is alleen mogelijk door te denken in korte cycli. De ontwikkelingen volgen elkaar steeds sneller op. Het is opmerkelijk dat door toedoen van sommige belangenbehartigers deze ontwikkelingen, met de bijbehorende stijging van de melkprijs, leidt tot onvrede bij enkele groepen melkveehouders. Plots wil men meer, en meer, en verliest men het belang van de langetermijnstrategie uit het oog. De Nederlandse coöperaties, aldus Sanders, zijn groot geworden door de bereidheid te investeren in de toekomst. Jarenlang was er sprake van een dalende melkprijs. Nu die prijs stijgt, mag men de strategie niet uit het oog verliezen. De voorgrond die Nederland heeft, moet behouden blijven. Dit lukt bij de huidige globalisering alleen indien men bereid is

“De Nederlandse coöperaties zijn groot geworden door de bereidheid te investeren in de toekomst”

telkens op korte termijn in te spelen op internationale ontwikkelingen en door te blijven investeren in voorsprong. Juist op dit moment zijn daar de mogelijkheden voor.

In het kader van de duurzaamheidsproblematiek is een weloverwogen strategie geïntroduceerd. Campina wil dicht bij de consument staan en een natuurlijk, gezond, en duurzaam product leveren. Daarvoor is een grootschalig programma ontwikkeld. Vervaardiging van producten die aan deze vereiste criteria voldoen, begint uiteraard bij de melkveehouder. Campina heeft met haar leden een nieuwe aanpak afgesproken en in juli 2006 werd gestart met een zogenaamde ‘Nieuwe standaard in de zuivel’. In het kader van dit programma wordt samen met de leden, onder andere door een aangepaste voerprogrammering, voorzien in gezondere producten. De gezondheidsclaims kunnen worden waargemaakt op basis van een evenwichtiger vetzuursamenstelling met meer onverzadigde vetzuren en meer omega-3 vetzuren. Bij dit project is niet alleen aandacht besteed aan de gezondheid van de consument, maar ook aan diervriendelijkheid en aan de betekenis van de melkveehouderij voor het Nederlandse landschap. Op een dergelijke wijze inspelen op de duurzaamheidsproblematiek is alleen mogelijk bij een herijking van coöperatieve waarden. Leden willen een hoger prijsniveau en investeren in een duurzame toekomst. Nu is dat mogelijk, ook zonder subsidies. Het nemen van verantwoordelijkheid kan leiden tot een beter coöperatief ondernemerschap, tot betere producten en tot een betere melkprijs.

Sanders erkent dat er altijd free riders zijn die alleen een hoge prijs willen en zich onttrekken aan een investering in de toekomst. Een discussie met deze groeperingen moet niet uit de weg worden gegaan. Maar, uiteindelijk moet je verder met melkveehouders die door een coöperatieve krachtenbundeling de kansen willen grijpen die globalisering en de vraag om duurzaamheid bieden. ■